

V Bruseli 20. 7. 2020
COM(2020) 326 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE,

Posúdenie pokroku členských štátov pri plnení národných cieľov v oblasti energetickej efektívnosti na rok 2020 a pri vykonávaní smernice o energetickej efektívnosti podľa článku 24 ods. 3 smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti za rok 2019

1. Úvod

V decembri 2019 Komisia prijala oznámenie o európskej zelenej dohode¹, v ktorom je stanovené smerovanie ku klimatickej neutralite do roku 2050 a vyžaduje sa zvýšené úsilie o dekarbonizáciu do roku 2030. Keďže 75 % emisií skleníkových plynov v EÚ pochádza z dodávky a využívania energie, v najbližšom desaťročí je pre plnenie našich záväzkov týkajúcich sa uhlíkovej neutrality a ambicióznejších cieľov v oblasti klímy nevyhnutné dosiahnuť ďalší pokrok v oblasti energetickej efektívnosti. Energetická efektívnosť je prioritou zelenej dohody. Ešte dôležitejšie pre pozitívny vývoj je vykonávanie existujúcich právnych predpisov a záväzkov v oblasti energetickej efektívnosti, spolu so širokým uplatňovaním zásady prvoradosti energetickej efektívnosti.

Veľká pozornosť sa teraz sústreďuje na nasledujúce desaťročie a na dlhodobejšiu perspektívu do roku 2050, rovnako je však dôležité mať na pamäti dosiahnutie pokroku pri plnení cieľov do roku 2020. Tieto ciele sú odrazovým mostíkom pre akékoľvek zvýšenie úrovne ambícií. Akékoľvek nedostatky alebo meškania v plnení cieľov do roku 2020 by ovplyvnili postup plnenia cieľov do roku 2030 a 2050. Svoju úlohu navyše zohráva aj kríza spôsobená pandémiou COVID-19. Očakáva sa, že táto kríza povedie k poklesu dopytu po energii v roku 2020, čo potenciálne umožní dosiahnutie cieľov do roku 2020, ale v nasledujúcom období sa predpokladá opačný vývoj. Nemalo by sa však zabúdať, že tento pokles nie je výsledkom štrukturálnych zmien.

Túto správu o pokroku predkladá Komisia v súlade s článkom 24 ods. 3 smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti zmenenej smernicou (EÚ) 2018/2002 (ďalej len „smernica o energetickej efektívnosti“). Táto správa je poslednou zo série správ v takomto formáte podľa smernice o energetickej efektívnosti, keďže tento prístup bude potrebné zosúladiť s článkom 35 nariadenia (EÚ) 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy (ďalej len „nariadenie o riadení“).

V tejto správe sa poskytuje najnovší pohľad na pokrok dosiahnutý do roku 2018 na splnenie cieľov energetickej efektívnosti EÚ do roku 2020 na úrovni 20 %². Ešte sa v nej nezohľadňuje potenciálny vplyv krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 na dosiahnutie cieľa do roku 2020. Ako základný zdroj údajov bola použitá oficiálna európska štatistika³ o energii, pričom sa uplatnila metodika na výpočet energetických bilancií používaná do roku 2018⁴ (s cieľom zachovať súlad s predchádzajúcimi správami a s metodikou použitou na stanovenie cieľov v oblasti energetickej efektívnosti). Správa nadväzuje aj na správu o pokroku v oblasti energetickej efektívnosti z roku 2018⁵, výročné správy predložené členskými štátmi v roku 2019⁶ a doplnkovú analýzu vykonanú počas roku 2019 a začiatkom roku 2020. Na lepšie pochopenie faktorov zodpovedných za nedávne trendy v oblasti energetiky sa použila

¹ COM(2019) 640 final.

² Cieľ na rok 2020 zahŕňa zníženie konečnej spotreby energie v EÚ28 maximálne na 1 086 Mtoe a primárnej spotreby energie maximálne na 1 483 Mtoe.

³ Zverejnené Eurostatom do januára 2020.

⁴ Podrobné súbory údajov použitých v správe sú dostupné na adrese: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/38154/4956218/Energy-Balances-April-2020-edition.zip/69da6e9f-bf8f-cd8e-f4ad-50b52f8ce616>

⁵ COM(2019) 224 final.

⁶ https://ec.europa.eu/energy/content/annual-reports-2019_en.

rozkladová analýza vypracovaná Spoločným výskumným centrom (JRC)⁷ a projektom Odyssee-Mure⁸.

2. Súhrn zistení

Správa sa týka štátov EÚ28 a obsahuje údaje do roku 2018.

Hlavné zistenia sú takéto:

- Primárna spotreba energie klesla v roku 2018 o 0,7 % v porovnaní s rokom 2017. Konečná spotreba energie vzrástla medziročne o 0,1 %. Napriek tomu sú oba ukazovatele nad vytýčenou trajektóriou smerujúcou k cieľom na rok 2020.
- Výkyvy počasia naďalej ovplyvňujú úroveň spotreby energie⁹. Teplejšia zima v roku 2018 zmiernila dopyt po vykurovaní priestorov, ale tento vplyv bol kompenzovaný zvýšením spotreby energie v doprave a v priemyselných odvetviach. Údaje s korekciou zohľadňujúcou počasie v skutočnosti ukazujú vyšší nárast konečnej spotreby energie v roku 2018 (pozri obrázok 1).
- Nárast činnosti ďalej vedie ku zvyšovaniu spotreby energie a nové politiky a opatrenia vykonávané členskými štátmi v roku 2018 neboli dostatočné na kompenzovanie tohto stavu.
- Zistenia z výročných správ o energetickej efektívnosti za rok 2019 ukazujú, že niektoré členské štáty dosiahli oveľa nižšie úspory, než aké by boli za rok 2018 potrebné na splnenie ich požiadaviek na kumulatívne úspory v rokoch 2014 – 2020.

Zníženie primárnej energetickej spotreby by sa mohlo vykladať ako pozitívny vývoj. Jeho tempo, ak by pokračovalo, by však bolo nedostatočné na dosiahnutie cieľa stanoveného do roku 2020 za bežných hospodárskych podmienok a je nižšie ako priemerný ročný pokles lineárnej trajektórie cieľov od roku 2005 do roku 2020 (1 % ročne). Vzhľadom na obmedzený čas na vykonávanie nových politík je zrejme stále menej pravdepodobné, že ciele na rok 2020 by sa dali dosiahnuť bez silného vplyvu vonkajších faktorov, ako je kríza spôsobená pandémiou COVID-19. Naďalej je však dôležité, aby sa rýchlo zintenzívnilo úsilie, keďže akékoľvek pretrvávajúce nedostatky pri plnení cieľov na rok 2020 alebo obrat v dopyte po energii po skončení krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 by skomplikovali aj dosiahnutie cieľov na rok 2030.

S cieľom lepšie posúdiť rastúci trend spotreby energie a určiť možný budúci vývoj Komisia zriadila v júli 2018 pracovnú skupinu pre zvýšenie úsilia o dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti

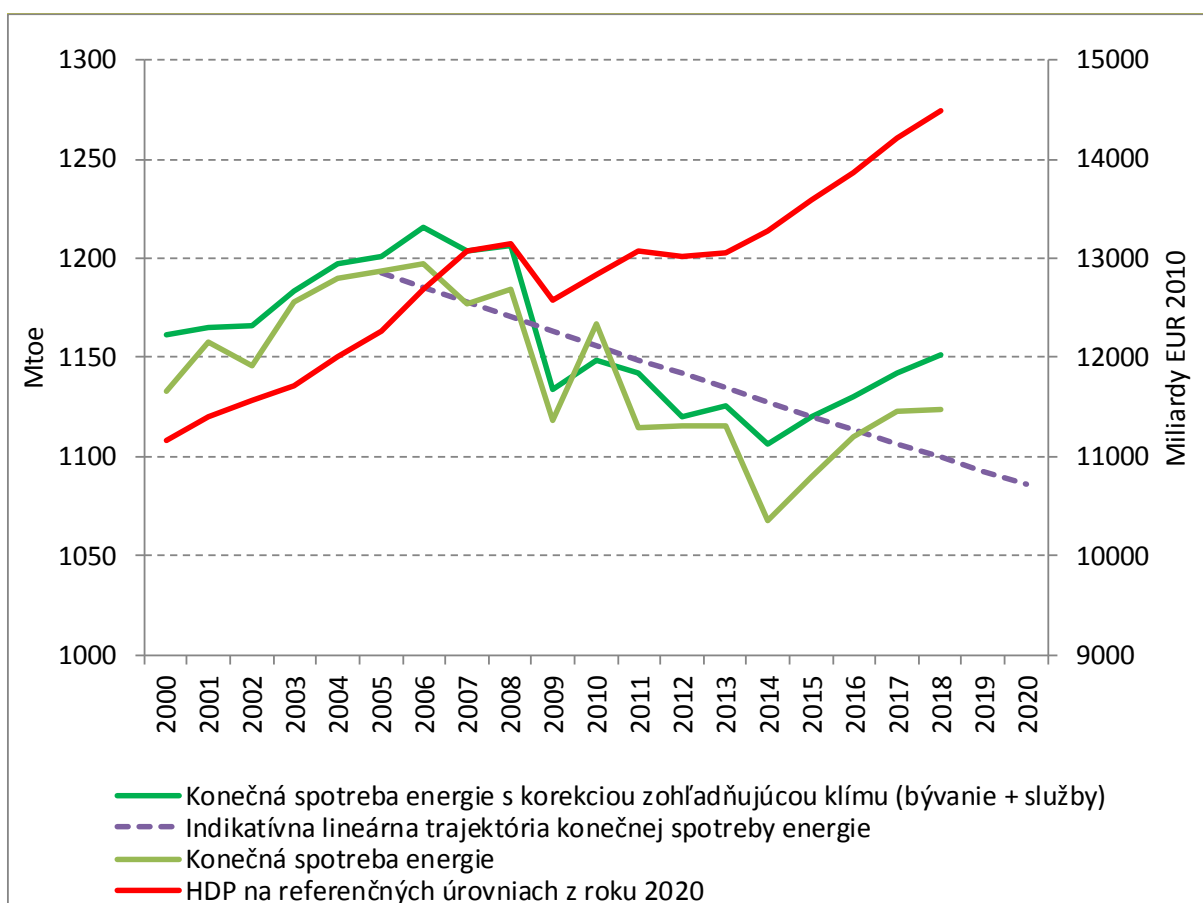
⁷ Economidou, M. a Román Collado, R., (2020), Assessing energy efficient trends in the EU productive sectors: monetary- and physical-based index decomposition analysis (Posúdenie trendov v oblasti energetickej efektívnosti vo výrobných odvetviach EÚ: indexová rozkladová analýza na finančnom a fyzickom základe).

⁸ <http://www.indicators.odyssee-mure.eu/decomposition.html>.

⁹ Zimné teploty ovplyvňujú potreby vykurovania (vyššie teploty znižujú dopyt po vykurovaní), čo predstavuje približne 65 % spotreby energie domácností a 45 % spotreby energie v odvetví služieb. Vyplýva to z odhadov Generálneho riaditeľstva pre energetiku (GR ENER) a z údajov Eurostatu.

energetickej efektívnosti na rok 2020¹⁰. Počas zasadnutí pracovnej skupiny v roku 2019 členské štáty zdôraznili potrebu úplného vykonávania existujúcich právnych predpisov, lepšieho mobilizovania štrukturálneho a kohézneho financovania EÚ a prijatia dodatočných opatrení, ktoré prinesú rýchle úspory. Okrem toho sa zistilo, že je potrebné viac sa zamerať na zabezpečenie toho, aby budovy, ktoré prechádzajú významnou obnovou, spĺňali prinajmenšom minimálne normy energetickej hospodárnosti. To by však nezabezpečilo úspory energie požadované v krátkodobom horizonte, ale skôr by to prispelo k plneniu cieľa do roku 2030.

Obrázok 1: HDP a konečná spotreba energie v rokoch 2000 až 2018 s korekciou zohľadňujúcou počasie¹¹.

Zdroj: Vlastné výpočty vychádzajúce z údajov Eurostatu a projektu Odissee, ročná makroekonomická databáza AMECO (HDP).

¹⁰ Európska komisia (2019), [Report of the work of the Task Force on mobilising efforts to reach the EU Energy efficiency targets for 2020](#) (Správa o činnosti pracovnej skupiny pre zvýšenie úsilia o dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti energetickej efektívnosti na rok 2020).

¹¹ Korekčný faktor počasia sa vypočítal ako podiel počtu vykurovacích dennostupňov v danom roku na priemernom počte vykurovacích dennostupňov v rokoch 1980 až 2004. Tento korekčný faktor sa použil na spotrebu energie používanej na vykurovanie priestorov v sektore bývania a sektore služieb. Výpočet vykurovacích dennostupňov bol vykonaný podľa metodiky Spoločného výskumného centra (JRC), ako ju uverejnil Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/nrg_chdd_esms.htm).

3. Pokrok pri dosahovaní cieľa EÚ v oblasti energetickej efektívnosti na rok 2020

Konečná spotreba energie¹² v EÚ28 klesla o 5,8 %, z 1 194 Mtoe v roku 2005 na 1 124 Mtoe v roku 2018. To je o 3,5 % viac ako cieľ konečnej spotreby energie na rok 2020 (1 086 Mtoe). Priemerný ročný pokles konečnej spotreby energie v rokoch 2005 až 2018 predstavoval 0,42 %, ale od roku 2014 (keď bol dopyt po vykurovaní oveľa nižší v dôsledku výnimočne teplej zimy) vzrástla o 5,3 % v roku 2018 v porovnaní s rokom 2014. V roku 2018 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla o 0,1 %.

V roku 2018 bola vyššia spotreba energie pozorovaná najmä v doprave (medziročný nárast +1,3 % v porovnaní s rokom 2017) a v priemyselných odvetviach (+0,6 %). Naopak, spotreba energie klesla v sektore bývania (-1,6 %) a v sektore služieb (-1,4 %).

Sektor dopravy predstavoval v roku 2018 podiel 34 % z konečnej spotreby energie, po ňom nasledujú sektory priemyslu a bývania (oba po 25 %), sektor služieb (13 %) a ostatné sektory vrátane poľnohospodárstva, rybolovu a lesného hospodárstva (3 %).

Primárna spotreba energie¹³ v EÚ28 klesla o 9,8 %, z 1 721 Mtoe v roku 2005 na 1 552 Mtoe v roku 2018. To je o 4,65 % viac ako cieľ na rok 2020 (1 483 Mtoe). Priemerný pokles v rokoch 2005 až 2018 bol 0,8 % ročne. Po troch rokoch nárastu bol v roku 2018 zaznamenaný medziročný pokles o 0,7 %.

4. Národné ciele

Do roku 2018 sa 12 členským štátom podarilo znížiť alebo udržať úroveň konečnej spotreby energie pod hypotetickou lineárnou trajektóriou na dosiahnutie svojich indikatívnych cieľov do roku 2020¹⁴. V prípade primárnej spotreby energie v roku 2018 bolo pod úrovňou hypotetických lineárnych trajektórií 15 členských štátov¹⁵. Celkovo bola v roku 2018 konečná spotreba energie 11 členských štátov (pokles zo 17 v roku 2017) pod indikatívnym cieľom pre konečnú spotrebu energie na rok 2020¹⁶. Podobne v roku 2018 bolo 13 členských štátov (pokles zo 14 v roku 2017), ktorým sa podarilo udržať úroveň primárnej spotreby energie pod indikatívnym cieľom na rok 2020 alebo ktoré túto úroveň dosiahli¹⁷.

¹² Ukazovatele energetických bilancií Eurostatu v súlade s metodikou uplatňovanou do roku 2018 (konečná energetická spotreba za roky 2020 – 2030 a primárna energetická spotreba za roky 2020 – 2030) sa používajú na monitorovanie pokroku pri plnení cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti energetickej efektívnosti.

¹³ To isté ako v poznámke pod čiarou č. 12

¹⁴ Česká republika, Grécko, Španielsko, Chorvátsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Holandsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Fínsko.

¹⁵ Česká republika, Estónsko, Grécko, Chorvátsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Malta, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Fínsko a Spojené kráľovstvo.

¹⁶ Grécko, Španielsko, Chorvátsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Holandsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Fínsko.

¹⁷ Česká republika, Estónsko, Grécko, Chorvátsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Fínsko a Spojené kráľovstvo.

V roku 2018 žiadny členský štát nerevidoval svoj cieľ v oblasti energetickej efektívnosti, čoho dôsledkom je, že súčet národných cieľov naďalej nezodpovedá cieľom EÚ. V prípade konečnej spotreby energie národné indikatívne ciele predstavujú celkovo 1 085 Mtoe, t. j. o 1 Mtoe menej ako je cieľ stanovený pre EÚ. V prípade primárnej spotreby energie predstavujú 1 533 Mtoe, t. j. o 50 Mtoe viac ako cieľ EÚ¹⁸.

5. Vývoj v členských štátoch a v sektoroch

Konečná spotreba energie vzrástla od roku 2005 do roku 2018 (konečná spotreba energie 2020 – 2030) v deviatich členských štátoch: Rakúsko, Cyprus, Estónsko, Fínsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Poľsko a Slovinsko. V porovnaní s rokom 2017 sa v roku 2018 konečná spotreba energie zvýšila v 18 členských štátoch, pričom najvyšší nárast bol zaznamenaný na Malte (+6,1 %), v Írsku (+4,7 %) a Lotyšsku (+4,1 %). Najväčšie zníženia boli zaznamenané v Grécku (–4,8 %), Rakúsku (–2,5 %) a Nemecku (–1,5 %).

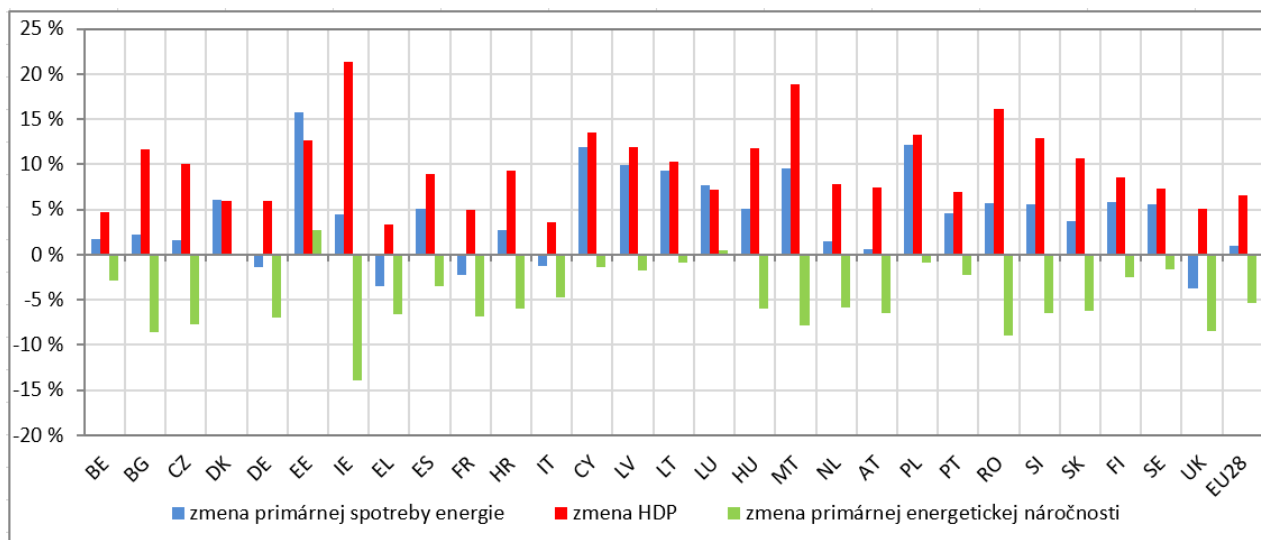
V rokoch 2005 až 2018 sa primárna spotreba energie (primárna spotreba energie 2020 – 2030) znížila vo všetkých členských štátoch okrem Estónska, Cypru, Lotyšska a Poľska. Krajiny s najprudším poklesom primárnej spotreby energie sú Grécko (–25,7 %), Litva (–23,4 %) a Spojené kráľovstvo (–21,1 %). V porovnaní s rokom 2017 primárna spotreba energie ďalej poklesla v 14 členských štátoch, pričom najprudší pokles bol zaznamenaný v Belgicku (–4,6 %), nasleduje Rakúsko (–3,1 %) a Grécko (–3,0 %). Naopak, najprudší nárast bol zaznamenaný v Estónsku (+9,4 %), Lotyšsku (+5,1 %) a Luxembursku (+4,0 %).

Primárna energetická náročnosť poklesla v roku 2018 v porovnaní s rokom 2005 vo všetkých členských štátoch. V rokoch 2015 až 2018 sa však zvýšila v Dánsku, Estónsku a Luxembursku.

Obrázok 2: Relatívna zmena primárnej spotreby energie, primárnej energetickej náročnosti¹⁹ a HDP, 2015 – 2018.

¹⁸ Rozdiel môže byť ešte väčší vzhľadom na to, že úroveň primárnej spotreby energie a úroveň konečnej spotreby energie sa v prípade niektorých národných cieľov neriadia správnou metodikou.

¹⁹ Primárna spotreba energie vo vzťahu k HDP.

Zdroj: Eurostat.

Pracovná skupina pre zvýšenie úsilia o dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti energetickej efektívnosti na rok 2020 zasadala v júli 2019. Diskusia sa zameriavala na posúdenie pokroku vychádzajúce z odhadov Eurostatu týkajúcich sa spotreby energie za rok 2018 a na výmenu osvedčených postupov pre dosiahnutie ďalších úspor energie. Vzhľadom na obmedzený čas do konca roku 2020 členské štáty nezaviedli v roku 2018 mnoho nových opatrení a pozornosť sa viac sústredila na plány do roku 2030. Členské štáty ďalej poukázali na skutočnosť, že v tomto štádiu chýba motivácia na investovanie do technických opatrení a že je lepšie počkať do roku 2021, aby sa tieto opatrenia mohli započítavať podľa článku 7 smernice o energetickej efektívnosti.

Vo výročných správach za rok 2019²⁰ členské štáty označili hospodársky rast a nárast činnosti za hlavné faktory, ktoré viedli k zvýšeniu spotreby energie v roku 2017. Faktory zodpovedné za medzioročný pokles primárnej spotreby energie a mierny nárast konečnej spotreby energie v roku 2018 je ešte potrebné analyzovať. Ako už bolo uvedené, najnovší nárast konečnej spotreby energie by mohol byť spôsobený predovšetkým zvýšením spotreby energie v doprave a v priemyselných odvetviach. Spotreba energie v sektore bývania a sektore služieb medzioročne poklesla, čo bolo čiastočne spôsobené teplejším počasím v roku 2018. Pokles primárnej spotreby energie môže byť vo väčšej miere výsledkom zmien v energetickom mixe (napríklad prechod na energiu z obnoviteľných zdrojov) a dovozu (oba faktory majú skôr vplyv na výpočty ako reálny vplyv na aktuálnu úroveň spotreby) alebo zlepšení efektívnosti transformácie energie.

Neoficiálne predbežné údaje o spotrebe elektrickej energie za rok 2019²¹ poskytujú určitý čiastkový náznak predpokladaného vývoja za uplynulý rok. V roku 2019 spotreba elektrickej energie v EÚ klesla medzioročne o 2 %, pričom dopyt sa vrátil na úroveň z roku 2015, zatiaľ čo HDP vzrástol v roku 2019 o 1,4 %. Úlohu v tejto súvislosti zrejme zohralo počasie. Letné

²⁰ https://ec.europa.eu/energy/content/annual-reports-2019_en.

²¹ Agora Energiewende (2020), Európske odvetvie energetiky v roku 2019, https://www.agora-energiewende.de/fileadmin2/Projekte/2019/Jahresauswertung_EU_2019/172_A-EW_EU-Annual-Report-2019_Web.pdf.

vlny horúčav v roku 2019 s teplotami vyše 40 °C v severnej Európe spôsobili nárast spotreby elektrickej energie na prevádzku klimatizačných zariadení. Teplé zimné mesiace na začiatku a na konci roka 2019 však znížili spotrebu energie, čím sa v bilancii vyšší dopyt po energii v lete viac než vykompenzoval. Okrem toho, aj posun od priemyselnej výroby ako zdroja rastu HDP mal vplyv na spotrebu elektrickej energie. Priemyselná výroba v rokoch 2018 a 2019 klesla, a to predovšetkým v odvetví výroby ocele.²²

Rozkladová analýza umožní podrobnejšiu kvantitatívnu analýzu rôznych faktorov zodpovedných za zmeny v spotrebe energie.

Analýza JRC za roky 2005 – 2017²³ ukazuje, že zlepšenia v oblasti energetickej náročnosti boli hlavným faktorom, ktorý ovplyvnil zníženie spotreby energie vo výrobných sektoroch (priemysel, služby a poľnohospodárstvo). Tento vplyv bol posilnený štrukturálnymi zmenami. Účinok vyššej produktivity práce (hrubá pridaná hodnota za odpracovanú hodinu) a zamestnanosti však spôsobil nárast spotreby energie. Pokles spotreby energie v tom istom období bol ovplyvnený aj zlepšeniami v oblasti energetickej efektívnosti a dominovým efektom počasia. Polovica týchto vplyvov bola kompenzovaná vplyvom majetku a rastu počtu obyvateľov, čo zvyšovalo spotrebu. V osobnej aj nákladnej doprave nárast činnosti viac než vykompenzoval zlepšenia v oblasti energetickej náročnosti, čo spôsobilo zvyšovanie spotreby energie v rokoch 2005 až 2017.

Analýza Odyssee-Mure za roky 2005 – 2017²⁴ potvrdzuje, že úspory energie zohrávali hlavnú úlohu pri znižovaní konečnej spotreby energie. Aj štrukturálne a klimatické vplyvy viedli k ďalším úsporám energie. Tieto účinky boli do značnej miery kompenzované nárastom činnosti a v menšej miere zmenami životného štýlu a ďalšími vplyvmi. Pokles primárnej spotreby energie bol predovšetkým dôsledkom zmien v spotrebe sektorov energetiky (zmeny v spotrebe elektrickej energie, tepelná efektívnosť energetického mixu), ako aj vplyvov zmien v konečnej spotrebe energie a v menšej miere zmien v spotrebe iných transformácií energie.

5.1. Priemyselný sektor

Konečná spotreba energie v priemysle EÚ28 (vypočítaná starou metodikou energetických bilancií) sa v absolútnom vyjadrení znížila z 332 Mtoe v roku 2005 na 285 Mtoe v roku 2018 (–14 %). V niektorých krajinách však počas tohto obdobia priemysel zvýšil svoju spotrebu energie, konkrétne v Maďarsku (+43 %), Lotyšsku (+29 %), Poľsku (+14 %), na Malte (+11 %), v Nemecku (+6 %), Litve, Belgicku, Rakúsku a na Slovensku (všade necelých 5 %). V porovnaní s rokom 2017 vzrástla konečná spotreba energie v priemysle v EÚ v roku 2018 o 0,6 %, aj keď šesť členských štátov zaznamenalo pokles. Krajiny s najväčším nárastom boli Lotyšsko (+14,0 %), Slovinsko (+7,3 %) a Estónsko (+6,6 %). Počas trojročného obdobia od roku 2015 do roku 2018 sa hrubá pridaná hodnota priemyselnej výroby zvýšila o 8 % (v roku 2018 medziročne o 4 %). Tento nárast činnosti sa však len čiastočne prejavil v zmenách spotreby energie, ktorá sa od roku 2015 zvýšila o 2,3 %.

²² Tamže.

²³ Economidou, M. a Román Collado, R., (2020), už citované.

²⁴ <http://www.indicators.odyssee-mure.eu/decomposition.html>.

Pokiaľ ide o energetickú náročnosť²⁵, takmer všetky členské štáty dokázali v rokoch 2005 až 2018 zlepšiť hospodárnosť svojho priemyslu, čo viedlo k celkovému zníženiu energetickej náročnosti v EÚ28 o 22 %. Energetická náročnosť priemyselného sektora sa zvýšila iba v Maďarsku (+20 %), Lotyšsku (+20 %) a Grécku (+1 %). Najväčšie zlepšenie však zaznamenali Rumunsko, Estónsko, Írsko a Bulharsko (50 % alebo viac). Pri pohľade na ročný vývoj v porovnaní s rokom 2017 zaznamenalo v roku 2018 nárast energetickej náročnosti priemyslu deväť členských štátov (Lotyšsko +6,8 %, Fínsko +3,5 %, Rumunsko +2,6 %, Belgicko +1,6 %, Francúzsko +1,3 %, Španielsko +1 %, Maďarsko +0,8 %, Chorvátsko +0,6 %, Bulharsko +0,1 %), zatiaľ čo všetky ostatné členské štáty naďalej zlepšovali svoju hospodárnosť.

5.2. Sektor bývania

Konečná spotreba energie v sektore bývania (vypočítaná pomocou starej metodiky energetických bilancií) prudko klesla o 10,4 %, z 310 Mtoe v roku 2005 na 278 Mtoe v roku 2018 (ale iba o 4,6 %, ak sa použije korekcia zohľadňujúca počasie). Spotreba energie sa však od roku 2015 do roku 2018 zvýšila o 0,1 % (s medziročným poklesom o –1,6 % v roku 2018). Tento trojročný nárast bol do určitej miery výsledkom chladnejšieho zimného počasia v rokoch 2016 a 2017 (čiastočne kompenzovaného teplejšou zimou v roku 2018), keďže spotreba energie na vykurovanie priestorov predstavuje približne dve tretiny spotreby energie v domácnostiach. Spotreba energie na vykurovanie s korekciou zohľadňujúcou počasie od roku 2010 pomaly klesá. V roku 2018 bol počet vykurovacích dennostupňov o 3 % nižší než v roku 2017, ale spotreba energie v sektore bývania sa medziročne zvýšila o 0,5 % (podľa odhadov). Hoci chladenie obytných priestorov predstavuje pomerne obmedzený podiel spotreby energie v sektore bývania, v niektorých krajinách rýchlo rastie.

Vo svojich výročných správach členské štáty uviedli viaceré faktory, ktoré ovplyvňovali ich spotrebu energie v roku 2017:

- rast počtu obyvateľov alebo počtu domácností,
- rast disponibilného príjmu domácností,
- hospodársky rast,
- zhoršenie zimných klimatických podmienok, ako aj
- zhoršenie letných klimatických podmienok.²⁶

Prvé tri faktory, ktoré by sa dali pripísať vplyvu majetku, zrejme naďalej prispievali k zvyšovaniu spotreby energie v roku 2018. Ich vplyv však bol viac než vykompenzovaný faktorom počasia, ktorý viedol v roku 2018 k medziročnému poklesu spotreby energie (–1,6 %) v sektore bývania.

Náročnosť sektora bývania z hľadiska spotreby energie na obyvateľstvo klesla v EÚ28 v rokoch 2005 až 2018 o 13,5 % (v roku 2018 tiež klesla o 1 % v porovnaní s rokom 2017).

²⁵ Spotreba energie vo vzťahu k hrubej pridanej hodnote.

²⁶ Tsemekidi-Tzeiranaki, S., Economidou, M., Cuniberti, B. a Bertoldi, P. (2020), *Analysis of the annual reports 2019 under the Energy Efficiency Directive* (Analýza výročných správ podľa smernice o energetickej efektívnosti za rok 2019), Luxemburg, JRC120194.

Hospodárnosť však nebola rovnaká vo všetkých členských štátoch. V piatich krajinách sa hospodárnosť od roku 2005 zhoršila: Litva, Bulharsko (v oboch +16,5 %), Estónsko (+9 %), Rumunsko (+6 %) a Malta (+1,7 %). Naopak, Grécko (–29,5 %), Luxembursko (–27,4 %), Belgicko (–26 %), Spojené kráľovstvo (–22 %), Írsko (–20,5 %) a Slovensko (–20 %) dokázali najviac znížiť svoju náročnosť.

Rastúci trend spotreby energie môže byť spojený s mierou priemernej energetickej obnovy, ktorá naďalej zostáva veľmi nízka: iba približne 1 %, v rozsahu od 0,4 % do 1,2 % v jednotlivých členských štátoch. Aj v členských štátoch, kde je táto miera pomerne vysoká, väčšina úspor pochádza z prípadov miernej alebo strednej obnovy, zatiaľ čo počet prípadov významnej obnovy je stále veľmi nízky. To predstavuje dodatočné riziko efektu zablokovania, keďže renovované budovy sa nebudú opätovne renovovať mnoho rokov²⁷.

5.3. Sektor služieb

Sektor služieb zaznamenal v rokoch 2005 až 2018 mierny nárast spotreby energie (+1,5 %) (vypočítaný pomocou starej metodiky energetických bilancií). Toto zvýšenie bolo čiastočne spôsobené vysokým rastom úrovne činnosti – hrubá pridaná hodnota sektora služieb sa od roku 2005 do roku 2018 zvýšila o 23 %. Vzhľadom medzi rastúcou zamestnanosťou a spotrebou energie v sektore služieb je výraznejší – spotreba energie sa počas obdobia relatívne silného rastu zamestnanosti do roku 2008 zvýšila a od roku 2014 opäť rástla. Pokles spotreby energie v roku 2018 o 1,4 %, ktorý bol sprevádzaný nárastom hrubej pridanej hodnoty a rastom zamestnanosti, spôsobila teplejšia zima v roku 2018.

V rokoch 2005 až 2018 vzrástla konečná energetická náročnosť v sektore služieb o 17 %. Najväčšie zlepšenie bolo zaznamenané v Írsku, Maďarsku, na Slovensku, v Rakúsku a Slovinsku. V porovnaní s rokom 2017 sa energetická náročnosť EÚ v roku 2018 ďalej zlepšovala. Spotreba energie klesla, zatiaľ čo hrubá pridaná hodnota v tomto sektore vzrástla o 2,3 %.

5.4. Sektor dopravy

Konečná spotreba energie v doprave (vypočítaná pomocou starej metodiky energetických bilancií)²⁸ sa v EÚ zvýšila o 3,6 %, z 368 Mtoe v roku 2005 na 381 Mtoe v roku 2018. V roku 2018 sa spotreba energie v tomto sektore v porovnaní s úrovňou z roku 2005 znížila iba v siedmich členských štátoch²⁹: v Grécku (–14 %), Taliansku (–12 %), Španielsku (–7 %) a v menšej miere v Spojenom kráľovstve, Luxembursku, Holandsku a Švédsku. Naopak, k výraznému nárastu došlo v Poľsku (+87 %), Litve, na Malte a v Rumunsku (o viac ako 50 %). Pozitívny trend pokračoval v roku 2018 v 21 členských štátoch, pričom najvyšší medziročný nárast bol zaznamenaný na Malte (+13 %), v Maďarsku, Litve (v oboch vyše 7 %) a v Poľsku (+6 %).

Pokiaľ ide o vývoj v rokoch po prijatí smernice o energetickej efektívnosti (t. j. v rokoch 2013 až 2018), spotreba energie v doprave sa zvýšila o 33 Mtoe, čo vysvetľuje 87 % rozdielu

²⁷ <https://ec.europa.eu/energy/en/studies/comprehensive-study-building-energy-renovation-activities-and-uptake-nearly-zero-energy>.

²⁸ Vrátane potrubnej prepravy, čo nezodpovedá prístupu zaujatému v dokumente COM(2015) 574 final, pretože z cieľov energetickej efektívnosti na rok 2020 sa potrubná preprava nevylučuje.

²⁹ K porovnávaniu členských štátov treba pristupovať opatrne, pretože konečná spotreba energie je založená na predaných palivách, a nie na palivách spotrebovaných v danej krajine.

(38 Mtoe) oproti cieľu EÚ v oblasti konečnej spotreby energie v roku 2020. Letecká doprava, ktorá stojí za zvyšujúcim sa podielom celkovej spotreby energie v EÚ (vyše 5 %), by samotná vysvetľovala viac ako 27 % tohto rozdielu. Inými slovami, keby spotreba energie v cestnej a leteckej doprave zostala približne na úrovni z roku 2013, EÚ by bola oveľa bližšie k dosiahnutiu svojho cieľa v oblasti konečnej spotreby energie.

Nárast činnosti v doprave a obmedzený počet vozidiel s pohonom na alternatívne palivo na trhu sú naďalej hlavné faktory zvyšovania spotreby energie. Ďalším dôležitým faktorom v uplynulých rokoch je palivová úspornosť vozového parku. V roku 2018 sa špecifické emisie novoregistrovaných automobilov (ktoré sú spojené so spotrebou energie) po stabilnom poklese v rokoch 2010 až 2016 druhý rok za sebou zvýšili. Rastúci podiel nových registrácií benzínových automobilov, predovšetkým športových úžitkových vozidiel (SUV), je zrejme hlavným faktorom rastúcich emisií z nových automobilov v roku 2018. V roku 2018 boli benzínové automobily najpredávanejšími vozidlami v EÚ, keď predstavovali takmer 60 % predaja (nárast z 53 % v roku 2017), pričom SUV predstavovali jeden z troch predaných nových automobilov³⁰. Energeticky efektívnejšie automobily s dieselovými motormi tvorili 36 % nových registrácií automobilov³¹.

Pokiaľ ide o leteckú dopravu, svetový dopyt po nej sa od roku 2000 viac ako zdvojnásobil. V roku 2018 EÚ zaznamenala v porovnaní s rokom 2017 druhý najvyšší rast (po ázijskom/tichomorskom regióne) výnosov na osobokilometer o 6,7 %³². Je potrebné poznamenať, že rast spotreby energie v leteckej doprave by bol oveľa vyšší bez zlepšení energetickej efektívnosti. Zatiaľ čo úsilie politiky a priemyslu viedlo v priebehu uplynulých rokov ku konkrétnym zlepšeniam (napríklad množstvo spáleného paliva na cestujúceho kleslo v rokoch 2005 až 2017 o 24 %), tieto prínosy boli prekonané sústavným rastom dopravy³³.

6. Smernica o energetickej efektívnosti – súčasná situácia

Komisia v úzkej spolupráci s členskými štátmi pokračuje v monitorovaní postupu transponovania a vykonávania smernice o energetickej efektívnosti.

V roku 2018 Komisia uzavrela štruktúrovaný dialóg (žiadosti o informácie prostredníctvom systému EU Pilot), ktorý sa začal v spolupráci s členskými štátmi v predchádzajúcom roku, aby sa zabezpečilo, že sa všetky povinnosti a požiadavky podľa smernice o energetickej efektívnosti riadne prevedú do vnútroštátnych právnych predpisov a politik. Po posúdení odpovedí v rámci EU Pilot Komisia v období od júla 2018 do januára 2019 začala konanie o nesplnení povinnosti podľa článku 258 Zmluvy o fungovaní Európskej únie proti všetkým členským štátom, ktoré si nesplnili povinnosti podľa smernice o energetickej efektívnosti. Tieto konania napredovali rôznou rýchlosťou, ale väčšinu obáv, ktoré Komisia vyjadrila, vyriešili vysvetlenia a záväzky členských štátov.

³⁰ Benzínové SUV majú v priemere o 10 % vyššie emisie CO₂, než sú priemerné emisie iných nových benzínových automobilov (pozri <https://www.eea.europa.eu/highlights/average-co2-emissions-from-new>).

³¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/transport-increasing-oil-consumption-and>.

³² <https://www.icao.int/Newsroom/Pages/Solid-passenger-traffic-growth-and-moderate-air-cargo-demand-in-2018.aspx>.

³³ EEA, EASA a Eurocontrol (2019), Environmentálna správa o európskej leteckej doprave, <https://www.easa.europa.eu/eaer/downloads>.

Všetky členské štáty predložili svoje výročné správy za rok 2019 podľa požiadavky z článku 24 smernice o energetickej efektívnosti. Opäť však boli mnohé správy predložené neskoro, mali nízku kvalitu alebo v nich chýbali niektoré dôležité informácie. JRC tieto výročné správy analyzovalo v osobitnom dokumente³⁴.

6.1. Pokrok podľa článku 7 (povinnosť úspor energie)

Podľa článku 7 členské štáty podali správu o dosiahnutých úsporách energie za roky 2014 až 2017 z hľadiska plnenia povinnosti vnútroštátnych úspor energie na roky 2014 až 2020.

Z analýzy vyplýva, že viaceré členské štáty riskujú nesplnenie svojej povinnosti vnútroštátnych úspor energie do decembra 2020. Vzhľadom na dosiahnuté úspory energie z rokov 2014 až 2017 a plánované úspory energie do roku 2020 na základe vykonávaných politických opatrení sa javí ako veľmi nepravdepodobné (pravdepodobnosť < 75 %), že Bulharsko, Chorvátsko, Litva, Luxembursko, Portugalsko, Rumunsko a Španielsko splnia svoje vnútroštátne povinnosti. V prípade Českej republiky, Estónska, Grécka, Maďarska, Talianska a Švédska sa to javí ako nepravdepodobné (pravdepodobnosť > 75 % a < 95 %). Na druhej strane je veľmi pravdepodobné (pravdepodobnosť > 105 %), že Rakúsko, Cyprus, Dánsko, Fínsko, Írsko, Lotyšsko, Malta, Holandsko, Poľsko, Slovensko a Spojené kráľovstvo dosiahnu do 31. decembra 2020 väčšie úspory energie, než sa požaduje. V prípade Belgicka, Francúzska, Nemecka a Slovinska sa javí ako pravdepodobné (pravdepodobnosť > 95 % a < 105 %), že splnia svoj cieľ vnútroštátnych úspor energie na rok 2020.

Pri porovnaní nahlásených úspor energie v rokoch 2014 až 2017 a kumulatívnych úspor energie v rokoch 2014 až 2017 odhadovaných každým členským štátom na základe priemerného ročného plnenia sa zdá, že Bulharsko, Chorvátsko, Česká republika, Grécko, Litva, Luxembursko, Portugalsko, Rumunsko a Španielsko dosiahli v roku 2017 menej než 80 %.

Deväť krajín³⁵ oznámilo vo svojich výročných správach za rok 2019, že zaviedli nové politické opatrenia. Niektoré krajiny okrem toho aktualizovali svoje odhady očakávaných a/alebo skutočných úspor energie v rokoch 2014 a 2015.

V roku 2019 bolo celkovo nahlásených 58 nových opatrení podľa článku 7. Z nich dvanásť (alebo 20,7 %) uplatňovalo Maďarsko, jedenásť (19,0 %) Lotyšsko, desať (17,2 %) Litva, nasledovali Cyprus, Spojené kráľovstvo a Španielsko³⁶ (každý z týchto štátov 10,3 %)³⁷.

Väčšina úspor energie (36 %)³⁸ sa dosiahla prostredníctvom povinných schém energetickej efektívnosti, 16 % v dôsledku daní z energie alebo daní z CO₂ a 20 % v dôsledku systémov financovania alebo fiškálnych opatrení. Len malý podiel úspor energie (0,02 %) sa dosiahol v dôsledku systémov označovania a národných fondov (pozri obrázok 3).

³⁴ Tsemekidi-Tzeiranaki a ďalší (2020), už citované.

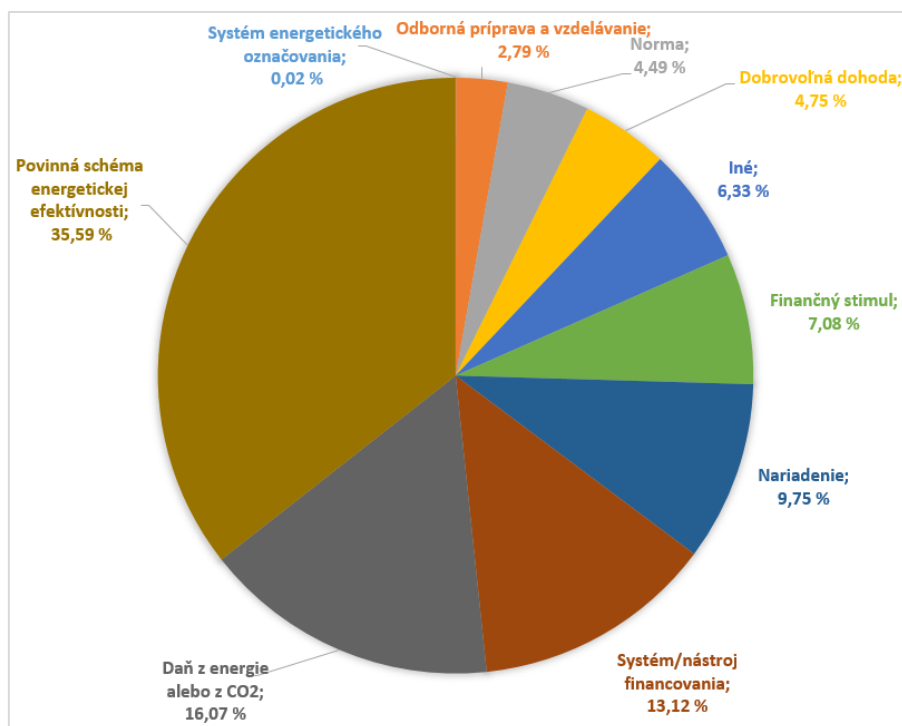
³⁵ Španielsko, Česká republika, Grécko, Lotyšsko, Maďarsko, Taliansko, Litva, Spojené kráľovstvo, Cyprus.

³⁶ Niektoré nové opatrenia, ktoré uviedlo Rumunsko, boli zahrnuté v predchádzajúcej verzii výročných správ (t. j. vo výročnej správe za rok 2017, ale nie vo výročnej správe za rok 2018).

³⁷ Tsemekidi-Tzeiranaki a ďalší (2020), už citované.

³⁸ Dosiahnuté kumulatívne úspory energie v roku 2017 vyplývajúce z vnútroštátnych opatrení, ktoré dopĺňajú opatrenia na úrovni EÚ.

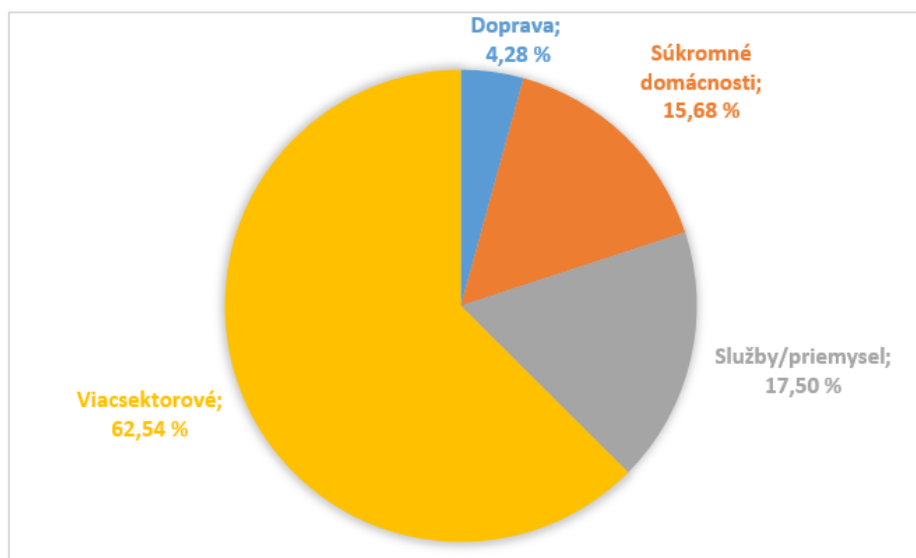
Obrázok 3. Rozdelenie kumulatívnych úspor energie v rokoch 2014 – 2017 oprávnených na základe článku 7 podľa druhu politického opatrenia

Zdroj: Vlastné výpočty na základe národných výročných správ za rok 2019.

Takmer dve tretiny dosiahnutých úspor (63 %) boli spôsobené prierezovými opatreniami, ktoré sa zameriavajú na rôzne sektory vrátane budov. Zostávajúce úspory energie sa dosiahli vďaka opatreniam zameraným na domácnosti (16 %), priemysel a služby (17 %), za ktorými nasleduje doprava (4 %).

Obrázok 4. Rozdelenie kumulatívnych úspor energie v rokoch 2014 – 2017 oprávnených na základe článku 7 podľa sektora

Zdroj: Vlastné výpočty na základe národných výročných správ za rok 2019.

6.2. Pokrok podľa článku 5 (vzorová úloha budov využívaných verejnými subjektmi)

V roku 2018 bola zaznamenaná vyššia úroveň dodržiavania povinnosti predkladať správy v porovnaní s predchádzajúcim rokom, ale šesť členských štátov stále nepredložilo požadovanú aktualizáciu, pokiaľ ide o článok 5. Z nich Belgicko, Malta, Holandsko a Rumunsko nepredložili Komisii správu o svojich výsledkoch za posledné dva roky.

Spomedzi členských štátov, ktoré sa rozhodli pre štandardný prístup³⁹, štyri dosiahli v roku 2018 svoje ročné ciele, pokiaľ ide o obnovenú podlahovú plochu. Boli to Bulharsko, Estónsko, Taliansko a Luxembursko. Spomedzi členských štátov, ktoré uplatňovali alternatívny prístup, päť členských štátov dosiahlo svoje ročné ciele v oblasti úspory energie. Sú to Rakúsko, Írsko, Poľsko, Slovensko a Spojené kráľovstvo. V prípade ostatných krajín buď informácie chýbali, alebo nahlásené údaje boli nižšie ako to, čo je požadované na dosiahnutie ročného cieľa.

Okrem ročného pokroku je dôležité sledovať aj výsledky dosiahnuté za roky 2014 až 2018, so zohľadnením skutočnosti, že mimoriadne úspory dosiahnuté v jednom roku môžu slúžiť na splnenie požiadavky za obdobie troch rokov. Podľa dostupných údajov 16 členských štátov splnilo alebo prekročilo svoje kumulatívne ciele na roky 2014 – 2018 podľa článku 5. Je to výrazné zlepšenie v porovnaní s výsledkami posudzovania v predchádzajúcom roku, ale je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie v zaostávajúcich krajinách (Česká republika, Maďarsko) alebo v krajinách, o ktorých chýbajú informácie za niektoré roky (Bulharsko, Chorvátsko, Dánsko, Estónsko, Grécko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Malta a Švédsko).

6.3. Výrobky

Pokiaľ ide o energetickú efektívnosť výrobkov, Komisia prijala v marci a októbri 2019 po niekoľkých rokoch prípravy so zainteresovanými stranami 14 nariadení týkajúcich sa ekodizajnu a energetického označovania. Týmto nariadeniami sa menia požiadavky na sedem skupín výrobkov [i) chladničky; ii) práčky; iii) umývačky riadu; iv) osvetľovacie výrobky; v) elektronické displeje, vi) elektromotory a vii) externé zdroje napájania] a zavádza sa nová skupina výrobkov (chladiace spotrebiče s funkciou priameho predaja). Hlavnou zmenou v nových pravidlách ekodizajnu je potreba ďalšieho zlepšovania opraviteľnosti a recyklovateľnosti spotrebičov. V prípade nariadení týkajúcich sa energetického označovania sú to nové energetické štítky s kódom QR, ktoré od 1. marca 2021 umožnia spotrebiteľom získať viac (nekomerčných) informácií. Na urýchlenie pokroku k udržateľnej konečnej energetickej efektívnosti by kód QR mohol okrem iného poskytovať informácie o „pase výrobku“ vrátane informácií o materiáloch atď., ako aj o pripravenosti výrobku na pripojenie „plug-and-play“ pre inteligentnú domácnosť (napríklad podpora pre európske špecifikácie ako SAREF). Týchto 14 nariadení týkajúcich sa energetického označovania, spolu s dvomi ďalšími nariadeniami týkajúcimi sa ekodizajnu, predstavuje balík opatrení v oblasti

³⁹

Štandardný prístup sa týka opatrení prijímaných na obnovovanie 3 % z celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov nad 250 m², ktoré vlastní a využívajú ústredné orgány štátnej správy a ktoré nespĺňajú minimálne energetické požiadavky, zatiaľ čo alternatívny prístup sa týka iných nákladovo efektívnych opatrení prijímaných na dosiahnutie rovnocenných úspor energie.

ekodizajnu a energetického označovania, od ktorého sa očakáva dosiahnutie ročných konečných úspor energie 167 TWh v roku 2030⁴⁰.

7. Záver

Vzostupný trend spotreby energie pozorovaný od roku 2014 bol prerušený v roku 2018, čiastočne v dôsledku teplejšej zimy. Pozitívny vývoj v roku 2018 však nebol dostatočný na to, aby sa EÚ vrátila na cestu k dosiahnutiu cieľov v oblasti energetickej efektívnosti na rok 2020 pred začiatkom krízy spôsobenej pandémiou COVID-19. Ukazuje sa, že rast hospodárskej činnosti, ak ho nesprievádzajú nové a doplnujúce politiky v oblasti energetickej efektívnosti, môže viesť k vyššiemu dopytu po energii. To bude naďalej problémom, keď sa obnoví dopyt po energii po skončení krízy spôsobenej pandémiou COVID-19, pokiaľ ide o dosiahnutie cieľov v oblasti energetickej efektívnosti do roku 2030.

Situácia sa v rôznych sektoroch líši. Od prijatia smernice o energetickej efektívnosti v roku 2012 dochádza v doprave napriek zlepšeniam efektívnosti k sústavnému nárastu spotreby energie a emisií skleníkových plynov. V oznámení Komisie o európskej zelenej dohode sa tento problém zdôrazňuje a uvádza sa tam plán Komisie na predloženie novej stratégie pre inteligentnú a udržateľnú dopravu v priebehu roku 2020. Budú tam aj konkrétne opatrenia, napríklad preskúvanie smernice o zdaňovaní energie, v rámci ktorého sa podrobne posúdi úloha zdaňovania v sektore dopravy, ako aj súčasné výnimky pre činnosti leteckej a námornej dopravy. Okrem toho je potrebné ďalej podporovať používanie elektrických vozidiel a tiež pokračovať v politike prechodu cestujúcich a nákladu na železniciu a ďalej túto politiku zlepšovať vzhľadom na vysokú energetickú efektívnosť železničnej dopravy.

Bez vypuknutia krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 by bolo nepravdepodobné, že by nové politiky mohli dostatočne zmeniť situáciu tak, aby sa dosiahol cieľ v oblasti energetickej efektívnosti na rok 2020. Ešte stále by sa však mohli objaviť oneskorené vplyvy súčasných politík, pričom dôležitú úlohu pri prehlbovaní alebo obmedzovaní nedostatkov by mohlo zohrávať aj počasie a ďalšie vonkajšie faktory. Keďže všetky tieto faktory sú dočasnými alebo osobitnými udalosťami, následné zmeny v spotrebe energie sa nemôžu považovať za štrukturálne alebo dlhodobé.

Súčasný nedostatok pri plnení cieľov neposkytujú priestor na spokojnosť. Je veľmi pravdepodobné, že národné príspevky k energetickej efektívnosti do roku 2030, opísané v národných energetických a klimatických plánoch predložených Komisii do konca roka 2019 podľa nariadenia o riadení, budú kumulatívne nedostatočné na splnenie ambície dosiahnuť ciele EÚ v oblasti energetickej efektívnosti do roku 2030. Tieto nedostatky pri plnení cieľov úsilie o energetickú efektívnosť na rok 2020 a nedostatočné ambície do roku 2030 si vyžadujú rásne opatrenia na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ. Komisia v súčasnosti pripravuje plán, ako zodpovedným spôsobom prísť k cieľu EÚ v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov do roku 2030 na minimálne 50 % a výhľadovo 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990, a posúdi vplyv tohto plánu. Zahŕňa to možnú potrebu, aby energetická efektívnosť výrazne prispela k dosiahnutiu tohto prísnejšieho cieľa v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov do roku 2030. Je potrebné pripomenúť, že v oznámení Komisie „Čistá

⁴⁰ Neplnenie nariadení a správanie spotrebiteľov môžu znížiť skutočné úspory dosiahnuté týmito opatreniami.

planéta pre všetkých“⁴¹ sa stanovuje významná úloha energetickej efektívnosti vo všetkých scenároch na dosiahnutie cieľov v oblasti zmeny klímy.

V ročnej stratégii udržateľného rastu na rok 2020⁴² Komisia uvádza význam energetickej efektívnosti v úsilí vyhnúť sa dileme pri rozhodovaní medzi politikou v oblasti klímy a zvyšovaním cien energie. Skutočne, ak sa majú do roku 2030 dosiahnuť súčasné ciele v oblasti klímy a energetiky, bude si to v rokoch 2021 až 2030 vyžadovať dodatočné investície do energetického systému vo výške 260 miliárd EUR ročne. Najviac bude treba investovať do zlepšenia energetickej efektívnosti v sektore bývania a v terciárnom sektore.

Komisia sa bude naďalej zameriavať aj na presadzovanie právnych predpisov EÚ. Článkom 7 zmenenej smernice o energetickej efektívnosti sa zlepšujú ustanovenia o monitorovaní a kontrole v súvislosti s úsporami energie. Okrem toho sa v záujme dosiahnutia prísnejšieho cieľa v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov začalo s ďalším preskúmaním smernice o energetickej efektívnosti, ktoré má byť hotové do júna 2021. Hodnotiť sa bude celá smernica o energetickej efektívnosti. Ak sa prijme rozhodnutie smernicu revidovať, následná revízia by sa mala zamerať na nové oblasti, v ktorých by sa energetická efektívnosť mohla posilniť a/alebo presadiť. Okrem toho sa vo všetkých oblastiach politiky bude významnejšie uplatňovať zásada prvoradosti energetickej efektívnosti so zohľadnením dodatočných výhod úspor energie a podpory spravodlivej transformácie.

Pokiaľ ide o budovy, cieľom pripravovanej iniciatívy „vlna obnovy“ je podporiť obnovu a prispieť k zotaveniu z ekonomického vplyvu pandémie COVID-19 v súlade so zásadou spravodlivej transformácie. Okrem toho sa očakáva, že preskúmanie nákladovo optimálnych minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť pre nové budovy a existujúce budovy prechádzajúce významnou obnovou⁴³ a uplatňovanie noriem budovy s takmer nulovou spotrebou energie⁴⁴ povedie v krátkom čase k zlepšeniu energetickej hospodárnosti fondu budov. Je potrebné zlepšiť presadzovanie a dodržiavanie predpisov na miestnej úrovni a z toho dôvodu Komisia zintenzívnila svoju osvedčenú spoluprácu s Dohovorom primátorov a starostov a ďalšími miestnymi organizáciami. Bude pokračovať aj práca na normách energetickej hospodárnosti a na označovaní výrobkov, pripravuje sa nový pracovný plán pre ekodizajn na roky 2020 – 2024 a posudzovať by sa mohli nové rýchlo rastúce oblasti, ako sú dátové strediská a telekomunikačné siete.

Okrem legislatívneho úsilia bude Komisia pracovať na mobilizácii nástrojov financovania, ktoré má k dispozícii na zavádzanie digitálnych riešení a uplatňovanie inteligentnej digitalizácie (umelá inteligencia, automatizácia, Big Data, internet vecí atď.), s cieľom pomôcť urýchliť proces zlepšovania v prípadoch, keď sú prínosy preukázané, a posunúť energetickú efektívnosť na ďalšiu úroveň. Okrem toho Komisia zahrnie do budúcich preskúmaní správy o energetickej efektívnosti v sektore informačných a komunikačných technológií (vrátane dátových stredísk), ktorý je významným a rýchlo rastúcim konečným spotrebiteľom energie.

⁴¹ COM(2018) 773.

⁴² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0650&from=EN>.

⁴³ Členské štáty preskúmali svoje nákladovo optimálne výpočty na stanovenie minimálnych požiadaviek v marci 2018.

⁴⁴ Od roku 2021 musia všetky nové budovy spĺňať požiadavky na budovy s takmer nulovou spotrebou energie, ako sú vymedzené v členských štátoch (v prípade verejných budov sa táto povinnosť vyžaduje od roku 2019).

Aby sa zabezpečilo, že sa nebudú hromadiť nedostatky pri plnení cieľov do roku 2030, pracovná skupina pre zvýšenie úsilia o dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti energetickej efektívnosti bude naďalej pomáhať členským štátom pri dosahovaní tohto cieľa.

Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby vyjadrili svoje názory na túto správu o pokroku.

Tabuľka 1: Prehľad ukazovateľov⁴⁵

Členský štát	Trend na dosiahnutie cieľa na rok 2020		Krátkodobý trend		Energetická náročnosť celého hospodárstva	Priemysel	Bývanie	
	Trend PSE 2005 – 2018 v porovnaní s trendom PSE 2005 – 2020 na dosiahnutie cieľa na rok 2020	Trend KSE 2005 – 2018 v porovnaní s trendom KSE 2005 – 2020 na dosiahnutie cieľa na rok 2020	Zmena PSE 2018 v porovnaní s PSE 2017 [%]	Zmena KSE 2018 v porovnaní s KSE 2017 [%]	Priemerná ročná zmena PSE energetickej náročnosti v rokoch 2005 – 2018 [%]	Priemerná zmena KSE energetickej náročnosti v priemysle v rokoch 2005 – 2018 [%]	Priemerná ročná zmena KSE v sektore bývania na obyvateľa v rokoch 2005 – 2018 s korekciami zohľadňujúcimi klímu [%]	Priemerná ročná zmena KSE v sektore bývania na obytňú jednotku v rokoch 2005 – 2017 s korekciami zohľadňujúcimi klímu [%]
EÚ28	-	-	-0,6 %	0,2 %	-2,0 %	-1,9 %	-0,4 %	-1,2 %
Belgicko	-	-	-4,6 %	0,6 %	-2,2 %	-0,3 %	-1,7 %	-1,6 %
Bulharsko	-	-	0,1 %	0,2 %	-2,8 %	-4,5 %	2,3 %	0,4 %
Česká republika	+	+	0,1 %	-0,7 %	-2,9 %	-4,3 %	1,4 %	0,0 %
Dánsko	-	-	0,4 %	0,6 %	-2,0 %	-2,1 %	0,1 %	-0,6 %
Nemecko	-	-	-2,1 %	-1,5 %	-2,2 %	-1,4 %	-0,1 %	-0,2 %
Estónsko	+	-	9,6 %	3,4 %	-1,0 %	-5,5 %	1,4 %	0,8 %
Írsko	-	-	1,1 %	4,7 %	-4,1 %	-4,9 %	-2,1 %	-2,9 %
Grécko	+	+	-2,8 %	-2,9 %	-0,6 %	0,6 %	-0,8 %	-1,0 %
Španielsko	-	+	-0,5 %	3,8 %	-1,6 %	-1,5 %	0,6 %	-1,0 %
Francúzsko	-	-	-0,1 %	-1,3 %	-1,7 %	-1,1 %	-0,4 %	-1,1 %
Chorvátsko	+	+	-1,8 %	-1,1 %	-1,7 %	-1,3 %	0,6 %	-1,1 %
Taliansko	+	+	-1,1 %	1,1 %	-1,3 %	-2,6 %	0,9 %	-0,3 %
Cyprus	-	+	0,5 %	-0,3 %	-1,4 %	-0,6 %	4,7 %	-1,6 %
Lotyšsko	+	+	5,1 %	4,1 %	-1,8 %	2,1 %	0,5 %	-0,9 %
Litva	+	-	2,8 %	3,8 %	-4,7 %	-2,0 %	2,1 %	-0,9 %
Luxembursko	+	-	4,0 %	4,0 %	-3,0 %	-1,7 %	-1,2 %	-3,1 %
Maďarsko	-	-	-0,1 %	0,1 %	-1,8 %	2,0 %	0,5 %	-0,2 %
Malta	+	-	1,8 %	6,1 %	-4,8 %	-1,5 %	10,9 %	1,4 %
Holandsko	-	+	-0,6 %	-0,1 %	-2,1 %	-1,7 %	-0,8 %	-1,6 %
Rakúsko	-	-	-3,1 %	-2,5 %	-1,3 %	-1,2 %	1,1 %	-0,1 %
Poľsko	-	-	1,9 %	1,4 %	-2,7 %	-3,6 %	2,9 %	0,2 %
Portugalsko	+	+	-0,7 %	2,1 %	-1,0 %	-1,2 %	-0,2 %	-1,7 %
Rumunsko	+	+	0,4 %	1,1 %	-4,3 %	-5,4 %	1,9 %	-0,6 %
Slovinsko	+	+	-0,8 %	0,6 %	-2,0 %	-2,7 %	0,7 %	-0,4 %
Slovensko	+	-	-2,2 %	-0,1 %	-4,0 %	-4,2 %	-0,1 %	-1,5 %
Fínsko	+	+	2,0 %	2,3 %	-1,7 %	-0,3 %	-0,2 %	-0,7 %
Švédsko	-	-	1,3 %	-0,6 %	-2,5 %	-1,4 %	-1,0 %	-0,9 %
Spojené kráľovstvo	+	-	-0,3 %	0,7 %	-3,0 %	-2,9 %	-1,9 %	-2,1 %
Zdroj a extrakcia údajov	Eurostat 04/2020	Eurostat 04/2020	Eurostat 04/2020	Eurostat 04/2020	Eurostat 04/2020	Eurostat 04/2020	Eurostat 04/2020	Odyssee 01/2020

Symbol „+“ sa používa tam, kde členské štáty znižovali v rokoch 2005 až 2018 svoju primárnu a konečnú spotrebu energie rýchlejšie, než je tempo zníženia, ktoré by bolo v období 2005 až 2020 potrebné na splnenie ich cieľov v oblasti primárnej a konečnej spotreby energie do roku 2020. Symbol „-“ sa používa pre ostatné prípady. KSE – konečná spotreba energie, PSE – primárna spotreba energie.

Zdroj: Eurostat (stará metodika energetických bilancií), JRC, Odyssee.

45

Energetická náročnosť priemyslu sa vypočíta ako podiel konečnej spotreby energie a hrubej pridanej hodnoty v reťazených objemoch (2010). Vzhľadom na nedostatok údajov sa v prípade Malty použila ako menovateľ hrubá pridaná hodnota v bežných cenách.

Tabuľka 2: Prehľad ukazovateľov⁴⁶

Členský štát	Služby	Doprava			Výroba	
	Priemerná zmena KSE energetickej náročnosti v sektore služieb v rokoch 2005 – 2018 [%]	Priemerná zmena KSE v sektore dopravy v rokoch 2005 – 2018 [%]	Zmena podielu vlakov, autobusov a trolejbusov a osobnej dopravy v roku 2017 oproti roku 2005 [%]	Zmena podielu železníc a vnútrozemských vodných ciest v nákladnej doprave v roku 2017 oproti roku 2005 [%]	Priemerná ročná zmena výroby tepla z KVET v rokoch 2005 – 2018 [%]	Priemerná ročná zmena pomeru Transformačný výstup/Palivo na vstupe do výroby tepelnej energie v rokoch 2005 – 2018 [%]
EÚ28	5,7 %	0,3 %	-0,4 %	-0,5 %	-0,8 %	1,7 %
Belgicko	-0,5 %	0,6 %	-2,2 %	7,0 %	4,1 %	2,5 %
Bulharsko	-0,8 %	1,9 %	-14,2 %	-8,2 %	-2,3 %	0,9 %
Česká republika	-2,1 %	1,2 %	1,6 %	0,8 %	-1,0 %	0,6 %
Dánsko	-1,4 %	0,2 %	-2,5 %	nie je k dispozícii	-1,0 %	2,9 %
Nemecko	-2,3 %	0,4 %	0,1 %	0,8 %	0,0 %	2,4 %
Estónsko	0,0 %	1,3 %	-3,5 %	nie je k dispozícii	3,3 %	0,1 %
Írsko	-3,8 %	0,3 %	-0,5 %	nie je k dispozícii	nie je k dispozícii	3,8 %
Grécko	0,9 %	-1,0 %	-4,2 %	nie je k dispozícii	1,3 %	2,3 %
Španielsko	0,3 %	-0,4 %	-3,3 %	nie je k dispozícii	nie je k dispozícii	2,0 %
Francúzsko	-0,6 %	0,2 %	1,6 %	0,6 %	-3,5 %	0,8 %
Chorvátsko	-0,2 %	1,5 %	-0,5 %	-1,4 %	1,1 %	4,4 %
Taliansko	0,7 %	-0,9 %	-0,9 %	5,4 %	1,0 %	2,6 %
Cyprus	1,0 %	0,3 %	nie je k dispozícii	nie je k dispozícii	67,4 %	1,6 %
Lotyšsko	-1,8 %	1,5 %	-7,9 %	nie je k dispozícii	1,7 %	-0,7 %
Litva	-1,8 %	3,7 %	-1,4 %	-9,9 %	-3,9 %	9,2 %
Luxembursko	-0,6 %	-0,1 %	2,6 %	nie je k dispozícii	2,2 %	7,7 %
Maďarsko	-5,3 %	1,5 %	-5,8 %	-2,0 %	-6,6 %	0,4 %
Malta	-2,6 %	3,5 %	nie je k dispozícii	nie je k dispozícii	nie je k dispozícii	4,8 %
Holandsko	-1,7 %	0,0 %	2,4 %	8,2 %	-2,5 %	0,5 %
Rakúsko	-2,9 %	0,1 %	1,7 %	9,8 %	2,0 %	3,0 %
Poľsko	-2,2 %	1,7 %	-8,9 %	-13,5 %	-0,9 %	0,7 %
Portugalsko	-1,7 %	0,1 %	0,7 %	nie je k dispozícii	3,8 %	5,2 %
Rumunsko	-1,6 %	3,3 %	-4,2 %	0,3 %	-4,9 %	0,5 %
Slovinsko	-2,1 %	2,6 %	-0,8 %	nie je k dispozícii	0,8 %	1,9 %
Slovensko	-4,4 %	1,6 %	-3,6 %	-7,8 %	-0,6 %	0,3 %
Fínsko	0,2 %	0,6 %	0,7 %	nie je k dispozícii	-0,7 %	1,3 %
Švédsko	-2,3 %	0,0 %	2,2 %	nie je k dispozícii	2,3 %	0,7 %
Spojené kráľovstvo	-1,4 %	-0,2 %	2,1 %	-1,6 %	nie je k dispozícii	3,7 %
Zdroj a extrakcia údajov	Eurostat 04/2020	Eurostat 04/2020	Príručka GR pre mobilitu a dopravu na rok 2019	Príručka GR pre mobilitu a dopravu na rok 2019	Eurostat 04/2020	Eurostat 04/2020

Zdroj: Eurostat⁴⁷, GR pre mobilitu a dopravu, JRC, Odyssee

⁴⁶

Používali sa energetické bilancie Eurostatu založené na metodike do roku 2018 s výnimkou položiek „Výroba tepla z KVET“ a „Transformačný výstup (konvenčné tepelné elektrárne + jadrové elektrárne)/Palivo na vstupe výroby tepelnej energie“.

Tabuľka 3: Prehľad nahlásených úspor energie za rok 2017 podľa článku 7 (ktoe)

	2017			Pokrok pri plnení cieľa			
	Nové úspory	Celkové ročné úspory	Kumulatívne úspory počas rokov 2014 – 2017	Celkové kumulatívne úspory požadované do roku 2020 (cieľ)	Pokrok pri plnení požiadavky na celkové kumulatívne úspory do roku 2020	Odhadované ročné úspory požadované na roky 2014 – 2017	2014 – 2017 v porovnaní s odhadovaným i ročnými úsporami
Belgicko	286	1 024	2 691	6 911	39 %	2 468	109 %
Bulharsko	40	139	318	1 942	16 %	694	46 %
Česká republika	167	470	1 104	4 565	24 %	1 630	68 %
Dánsko	212	872	2 142	3 841	56 %	1 372	156 %
Nemecko	2 754	5 157	15 217	41 989	36 %	14 996	101 %
Estónsko	92	97	279	610	46 %	218	128 %
Írsko	90	379	942	2 164	44 %	773	122 %
Grécko	321	489	881	3 333	26 %	1 190	74 %
Španielsko	436	1 665	4 318	15 979	27 %	5 707	76 %
Francúzsko	1 281	4 120	11 038	31 384	35 %	11 209	98 %
Chorvátsko	9	71	175	1 296	13 %	463	38 %
Taliansko	879	3 183	8 172	25 502	32 %	9 108	90 %
Cyprus	64	69	78	242	32 %	86	91 %
Lotyšsko	79	245	557	851	65 %	304	183 %
Litva	90	135	365	1 004	36 %	359	102 %
Luxembursko	10	34	69	515	13 %	184	38 %
Maďarsko	122	415	1 156	3 680	31 %	1 314	88 %
Malta	5	11	31	67	46 %	24	128 %
Holandsko	668	2 088	5 503	11 512	48 %	4 111	134 %
Rakúsko	332	1 071	2 725	5 200	52 %	1 857	147 %
Poľsko	1 039	2 646	5 914	14 818	40 %	5 292	112 %
Portugalsko	29	124	329	2 532	13 %	904	36 %
Rumunsko	56	421	1 097	5 817	19 %	2 078	53 %
Slovinsko	34	134	314	945	33 %	338	93 %
Slovensko	78	369	969	2 284	42 %	816	119 %
Fínsko	561	1 119	3 276	4 213	78 %	1 505	218 %
Švédsko	1 702	1 702	3 218	9 114	35 %	3 255	99 %
Spojené kráľovstvo	966	4 471	13 500	27 859	48 %	9 950	136 %
Spolu	12 401	32 720	86 378	230 169	38 %	82 203	105 %

Zdroj: Informácie nahlásené členskými štátmi a v prípade potreby doplnené výpočtami a odhadmi Komisie.

47

Používali sa energetické bilancie Eurostatu založené na metodike do roku 2018 s výnimkou položiek „Výroba tepla z KVET“ a „Transformačný výstup (konvenčné tepelné elektrárne + jadrové elektrárne)/Palivo na vstupe výroby tepelnej energie“.